

El poder, factor hegemònic?

Ds, 2/10/2021 per Catalunya Religió

[Els lectors escriuen](#)

(*Quim Cervera*) Des de fa temps, observo que en debats, tertúlies als mitjans, articles i anàlisis sobre el que passa, es situa com a factor hegemònic el manteniment del poder, els interessos del poder. És possible que estiguem en una època *nietzscheana*, és a dir, en un tipus d'anàlisis que prioritza el factor "polític" com a productor i distribuïdor de poder.

Pels anys seixanta i setanta, en l'esquerra del nostre país, i en altres d'europaus, predominava l'anàlisi marxista. En una versió reduïda del mateix, el factor hegemònic a l'hora de cercar les causes dels fets socials, era l'econòmic, és a dir, la producció i distribució de bens i serveis. De fet Marx va tenir en compte factors polítics i culturals (ideològics en el seu llenguatge). L'estructuralisme, més o menys marxista, tenia en compte aquests tres àmbits: econòmic, polític i cultural.

La tendència a centrar-se en un sol factor produeix reduccions a l'hora de construir una teoria social que intenta englobar les situacions, fets i dinàmiques socials, quan de fet, són molt complexes. Pels anys vuitanta i noranta, entre sociòlegs i analistes, es va posar més de moda la multifactorialitat, -gràcies a les possibilitats que oferent les noves tecnologies), que tampoc no acabava de satisfer, ja que es feia difícil discernir quins factors pesaven més en cada cas.

Actualment, escoltes diàlegs entre periodistes, polítics i tertulians que sembla que saben de tot, i es decanten sempre en trobar interessos electorals (encara que no estiguem en època electoral) , de guardar la "pròpia cadira", el "sou", la capacitat de gestió, o de domini i per tant es fixen poc (a vegades ho vinculen) en els aspectes econòmics i quasi gens amb els culturals, ètics i religiosos. Normalment, a més, aquesta unifactorialitat centrada en l'afany de poder (gran o petit) és percebuda en una perspectiva curta, i força individual. No hi compten massa els col·lectius, les classes socials, les forces i moviments socials (potser tenen més en compte, això sí, els partits polítics, però sobre tot els seus aparells de direcció, i

molt poc les bases militants).

Ara que acaba el seu mandat, la **Sra. Merkel**, a Alemanya, una de les persones que més ha fet per dignificar avui la política-reconeguda per dretes i esquerres dona un exemple del pes d'altre factors més enllà de la recerca i vigilància per no perdre poder. La Senyora Merkel és dona, calvinista, i havia viscut el règim, mal anomenat comunista de l' Alemanya de l'est. Ja tenim un factor de gènere, un altre de religiós-ètic (la ètica calvinista austera, disciplinada, de servei a la societat...) i un altre de territorial-polític-econòmic, que possiblement li ha aportat una forta sensibilitat social. Per entendre la seva política, la seva actitud, el seu europeisme, el seu comportament envers els refugiats i immigrants, cal tenir en compte aquest factor i no solament el seu afany de poder.

Un altre exemple, més proper a nosaltres, és el del cas delicat i polèmic de **Jordi Pujol** pare. És molt difícil entendre el seu comportament, confessant el seu desfalc - ja restituït-, sense copsar que és un home de tradició catòlica, i d'una manera concreta d'entendre el catolicisme (reconeixement de les faltes, confessió, voluntat de redempció...). I estem parlant d'una persona que sembla que li agrada el poder i que l'ha exercit, fins i tot, a vegades, autoritàriament, però que no n'hi ha prou per entendre la seva persona, la seva política i la seva dedicació a Catalunya, sense observar la seva adscripció religiosa i cultural de la mitjana burgesia, i la seva forma d'entendre el nacionalisme català.

Per analitzar qualsevol fet cal tenir en compte, com a mínim, tant el factor econòmic, com el polític, com el cultural-religiós-ètic, ja que tots tres hi són sempre presents. I hem d'ajuntar-hi, també especialment, el factor de gènere i l'ètnic, igualment prou importants, entre altres.

Sovint el factor religiós o conviccional (ateisme, agnosticisme, cosmovisions diverses no religioses, espiritualitats...), tenen una importància transcendental. Les conviccions i motivacions profundes són més indivisibles i cal furgar per trobar-les. A més, és possible que actualment, en segons quins àmbits, no solament aquest factor estigui marginat, sinó fins i tot menyspreat. I per conèixer bé una societat cal conèixer les religions i espiritualitats presents en elles (sociòlegs, historiadors i antropòlegs ho avalen), sinó anem "coixos". Les religions, conviccions i espiritualitats en la seva veritable dimensió, motoritzen, estimulen, donen sentit al ser, al fer, al sentir i al pensar, aporten saviesa i transformació en alliberament, dignitat, justícia, pau i llibertat en les societats. El possible menyspreu o manipulació "moderna" o "ultramoderna" de les grans tradicions de saviesa de la humanitat, podria procedir de la necessitat d'amagar, frenar i travar tot allò que podria posar en qüestió el neoliberalisme capitalista destructor de vida, de persones i natura. Els fanatismes i fonamentalismes falsament religiosos i el científisme falsament racionalista poden ser aliats de les elits riques i poderoses que pretenen seguir desenvolupant la màquina capitalista mortífera, deixant "exclosos i escombraries" arreu, per salvar els seus interessos econòmics, polítics i de pensament únic, materialista i individualista. Les grans tradicions religioses i conviccions defensen la dignitat de totes les persones.

La cultura (la paraula, les llengües, la música, el cant, totes les arts, la ciència, i les ètiques, cosmovisions, narracions, mites rituals, religions i espiritualitats, s'hi inclouen) és factor de vida, de sentit, de creativitat, d'humanitat, de llibertat, que ajuda a sobreviure, a seguir esperançats, a alliberar-nos de pors, prejudicis etiquetatsges.. Possiblement per això també es margina i a vegades es falseja,

manipula o menysprea.

Per l'evangeli, el poder, que tenim tots en més alta o més baixa mesura, cal convertir-lo en servei als altres sobre tot als més desvalguts, senzills i víctimes del poder (econòmic, polític i cultural) dels grans poderosos, i cal donar poder als més petits, i desenvolupar les seves capacitats per seguir vivint i donant vida (Mateu 20, 20-28).